

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

УТВЪРДИЛ:

АДМ. РЪКОВОДИТЕЛ – ПРЕДСЕДАТЕЛ: .....

/ГЕОРГИ НИКОЛОВ/

ДАТА: 31.05.2018 г.

**АКТУАЛИЗИРАНА
СТРАТЕГИЯ
ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА
РАЙОНЕН СЪД - СЛИВНИЦА**

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. ПРАВНА РАМКА

III. ОБХВАТ

IV. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО

V. ЕТИКА И РОЛИ В ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

VI. РИСКОВИ ОБЛАСТИ/ДЕЙНОСТИ. РИСКОВИ ФАКТОРИ. ОЦЕНКА НА ИДЕНТИФИЦИРАНИ РИСКОВЕ. ПРЕВАНТИВНИ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОТВЕТНА РЕАКЦИЯ НА РИСКА

1. ПОЛИТИКА И РЕПУТАЦИЯ

2. УПРАВЛЕНИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

4. ПРАВЕН РИСК

5. ИНФРАСТРУКТУРЕН РИСК

6. ПРИРОДЕН РИСК

7. ТЕХНОЛОГИЧЕН РИСК

8. ФИНАНСОВ РИСК

VII. ФАЗИ НА ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА РИСКА

2. РЕАКЦИЯ НА РИСКОВЕТЕ

3. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

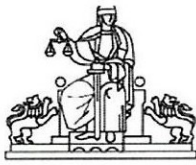
4. ДЕФИНИРАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ

5. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА РИСКОВЕТЕ

VIII. МОНИТОРИНГ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

X. ПРИЛОЖЕНИЕ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за управление на риска е разработена във връзка с изискванията на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и представлява средносрочна програма, която има за задача да отрази основните цели и приоритети в дейността на съда и да определи рамките на действие в процеса по управление и оценка на рисковете за постигане на стратегическите и оперативните цели на съда.

Стратегията е насочена към създаване на ефективна организация на процеса по управление на рисковете и определя приложимата методология, въвежда система за единно докладване и документиране на състоянието на поетите от съда рискове, плановете за предприемане на мерки и средства за ограничаване или елиминиране на рисковете с неприемливо ниво.

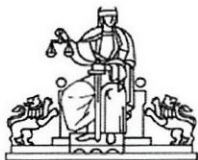
Управлението на риска е процесът по идентифициране, оценяване, наблюдение и контролиране на потенциални събития или ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на организацията, както и въвеждането на необходимите контролни дейности, с цел ограничаване на рисковете до едно приемливо равнище. Целта на управлението на риска е да даде разумна увереност, че целите ще бъдат постигнати.

Стратегията за управление на риска е насочена към идентифициране на рисковите области, оценка на тяхното влияние, ограничаване и намаляване на възможността да се появят нови и разработването на мерки за намаляване на негативните последици от проявлението им.

Основният подход при разработването на стратегията е базиран на собствени проучвания, като се основава на характера на дейността на съда, силните и слаби страни в дейността, структурата на приходи и разходи, съществуващата управленска философия, взаимоотношенията в съда, способността на ръководството и служителите да вземат и изпълняват решения.

Стратегията се преглежда ежегодно, с оглед своевременно и адекватно предефиниране на част от целите и действията в съответствие с развитието на съда и постигнатото в хода на изпълнение на стратегията.

II. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

Стратегията за управление на риска се прилага в изпълнение на функциите и дейностите на съда като цяло. Тя има задължителен характер за участващите в процеса на управление на риска.

Настоящата стратегия урежда процеса по управление на риска в съда, определя същността на процеса и компетенциите на участниците в него.

Процесът на управление на риска има за цел:

- да се поддържа непрекъсваемост и нормално протичане на функциите и дейностите в съда;
- да се идентифицират и оценят рисковете;
- да се постигне рано идентифициране на нововъзникнали рискове;
- да бъде своевременно информирано ръководството на съда за критичните оперативни рискове в организацията;
- да се повиши вътрешноинституционалната култура и разбирането в областта на риска.
- да се въведат контролни дейности, включващи писмени политики и процедури, които да дават разумна увереност, че рисковете са ограничени в определените допустимите граници.

Стратегическата цел на съда е повишаване на общественото доверие в съда и в съдебната институция като цяло, чрез ефективно, прозрачно и достъпно правораздаване и законосъобразно, разумно и прозрачно управление на средствата от бюджета на съдебната власт.

Оперативните цели на съда са:

- оптимизиране управлението на съда за постигане на ефикасност, експедитивност, навременност, устойчивост и прозрачност на правораздавателния процес;
- подобряване на административната дейност в съда и организацията на съдебната администрация за повишаване качеството ѝ на работа, постигане на обективност и оптимизиране нивото на предлаганите услуги.;
- ефективно използване на информационните технологии;
- създаване на устойчива система за прозрачно и законосъобразно разходване на бюджетните средства;
- насърчаване на иновативни дейности, базирани на знанието.

1. ПРАВНА РАМКА

Стратегията за управление на риска е разработена като са взети предвид разпоредбите

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

на:

- Закон за съдебната власт;
- Правилник за администрацията в съдилищата;
- Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор;
- Стратегически план за дейността на съда;
- Вътрешни процедури за изпълнение на дейности, утвърдени от административния ръководител-председател на съда.

III. ОБХВАТ

Процесът на управление на риска обхваща външните и вътрешните фактори, които могат да окажат негативно влияние върху дейността на съда и които могат да попречат поставените цели да бъдат постигнати.

Най-общо, факторите, които могат да окажат негативно влияние върху дейността на съда, могат да бъдат обособени в следните групи:

- **Човешки ресурси**, като рискът може да бъде предизвикан от недостиг на кадри, текучество на персонала, липса на експертен персонал, липса на приемственост, недостатъчна мотивация на персонала;
- **Финансови ресурси**, като рискът може да бъде предизвикан от недостатъчно финансиране;
- **Промяна в изискванията на нормативните актове или вътрешните правила**, като рискът може да бъде предизвикан от промени в националното законодателство и/или в актовете на Висш съдебен съвет, които водят до промяна на вътрешната нормативна уредба;
- **Промени в управленската структура и управленския персонал**, като рискът може да бъде предизвикан от липса на приемственост и неефективно функциониране на администрацията;
- **Информационни системи**, като рискът може да бъде предизвикан от лош или несъответстващ на изискванията софтуер и хардуер, също така когато системите не са налични или не оперират съгласно очакванията;
- **Заобикаляща среда**, като рискът може да бъде предизвикан от взаимодействието с външни институции и организации, външни експерти, контрагенти и други, извън контрола на съда.

IV. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО

Изпълнението на поставените цели се извършва при отчитане на динамично променящите се условия, фактори и предпоставки и в условия на зависимост от събития, които не винаги могат напълно да бъдат контролирани. Успешното управление на съда е необходимо да се разглежда като част от реформата в съдебната система, чиято цел е повишаване на общественото доверие в съдебната система чрез утвърждаване на принципа на прозрачност и безпристрастност в правораздаването и хармонизиране на българското законодателство с правото на Европейския съюз и привиждането му в съответствие с най-добрите стандарти и практики на Европейския съюз. В този смисъл управлението на съда е свързано и зависи пряко от една сложна среда, обединяваща в себе си следните елементи:

- макроикономическа среда - нивата на растеж на националната икономика, инфлация, фискална политика на държавата, инвестиционна среда;
- институционална и нормативна среда - промени в законодателството;
- политическата обстановка;
- наличие на форсмажорни обстоятелства, обособяващи фактори, които се явяват „външни“ за съда;
- управление на финансите и държавната собственост - състояние на бюджета на съда, бюджетна политика и ограничения;
- структура и организация на дейността;
- философия на управление, наличие на етични норми, които в своята съвкупност определят „вътрешните“ за съда фактори на влияние.

Структурата и организацията на дейността в Районен съд – Сливница са в съответствие с регламента на Закона за съдебна власт и Правилника за администрацията в съдилищата.

Организационната структура и взаимодействието между звената и наличния кадрови потенциал позволяват ефективно изпълнението на дейността на администрацията.

Прилагането на принципите на добро управление, внедряване на информационните технологии в работата, повишаване компетентността на съдии и служители са неразделна част от извършващите се реформи в съдебната система и поставят приоритетно въпроса за повишаване ефективността и ефикасността в управлението на човешките ресурси, свързано с по-високи критерии при назначаване, обучение и квалификация, мотивация на съдиите и служителите, подобряване на работния климат и среда и ограничаване текучеството на кадри. Тези фактори са определящи при отчитане

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

влиянието на човешкия ресурс върху дейността на организацията и остава рисков при реализиране на управленската отговорност.

Една от основните цели на съда изисква усъвършенстване организацията по предоставяне на услугите и бързината на правораздаването, което е свързано с реализиране поетапно на проекта за електронен обмен на данни между отделните институции, увеличаване обема на предлаганите услуги и извършване на услуги по електронен път.

Съществуващата информационна система подпомага осъществяването на дейностите в съда като осигурява съхранението на работната информация, системите и компютърните приложения срещу заплахи, които биха могли да застрашат конфиденциалността, целостта и наличността на информацията.

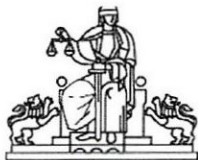
Финансовото управление и контрол се осъществява в съответствие със Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Въведени са процедури за контрол на разходите и поемането на отговорности. Функциите по вземане на решение, изпълнение и осъществяване на контрол в съда са разделени между различни служители, като задълженията и отговорностите са регламентирани в длъжностни характеристики, които при необходимост се актуализират. Въведена е системата на двойния подпис.

V. ЕТИКА И РОЛИ В ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Стратегията е разработена в съответствие с основните принципи за професионална етика и спазване на правилата за поведение от всички участници, въввлечени в процеса по управление и оценка на риска, а именно:

- **почтеност и прозрачност** - Участниците в процеса на управление на риска се задължават да изпълняват задачите си почтено, съвестно и отговорно и да допринасят за постигането на законните и етични цели на съда, като извършват оценка на риска. При установяване на несъответствия и грешки се търсят причините за тях, изясняването и отстраняването им.
- **обективност** - Участниците в процеса на управление на риска следва да дадат балансирана оценка за свързаните с това обстоятелства и да не се влияят от собствени или чужди интереси при преценката си.
- **поверителност и конфиденциалност** - Участниците в процеса на управление на риска се задължават да не разпространяват информация за рисковете, присъщи за

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

дейността в съда. Информация се предоставя при възникнала необходимост „да се знае“. Получена информация за рискове от други участници не се разпространява без тяхното съгласие.

- **компетентност и качество на информацията** - Участниците в процеса на управление на риска се задължават да спазват етичните принципи и норми, като предоставят качествена информация, обоснована с оценка на риска и на вътрешните контроли, актуална, и в сроковете, определени за съставянето на годишните отчети на съда.

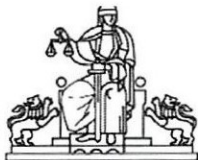
Участниците в процеса на управление на риска са:

- **Административният ръководител-председател на съда** - утвърждава стратегия за управление на риска, наблюдава изпълнението ѝ, следи за състоянието на системата за финансово управление и контрол, включително и резултатите от оценката на риска, взема решения по коригиращи действия в плана за действие за рисковете, които не са в рамките на приемливото ниво. Административният ръководител на съда периодично утвърждава „Риск - регистъра“ и промените в него, като определя приемливото ниво на всеки риск.
- **Главният счетоводител** - контролира рисковите фактори за финансово-счетоводната дейност и взема решения в границите на своите правомощия за ограничаване и управление на идентифицираните рискове.
- **Магистратите и съдебните служители** - участват в процесите по управление на риска и изпълняват плановете за действие в резултат на процеса по управление на риска. Те спазват разписаните правила и докладват за идентифицирани рискове на прекия си ръководител и управляват рисковете в рамките на своите задължения.

Участниците в процеса на управление на риска:

- отговарят за адаптирането на процеса по управление на риска към специфичните нужди на съда;
- извършват ежегоден преглед на стратегията за управление на риска и правят предложения за актуализирането ѝ;
- в съответствие с правомощията си дефинират и осигуряват финансовите и организационни ресурси за управление на риска, и отговарят за осъществяване на управленските контроли;
- организират процеса за самооценка на рисковете, свързани с дейностите на съда, за които носят отговорност;

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

- отговарят за разработването и поддържането на риск-регистър на съда, включващ установените рискове, свързани с текущата и бъдеща дейност на съда, както и резултатите от техния анализ и оценка;
- разработват, предлагат и актуализират план за действие за прилагане на мерки за намаляване на рисковете, които са над приемливото ниво;
- изискват и анализират информация за напредъка по изпълнението на предприетите мерки за намаляване на рисковете;

Участниците в процеса на управление на риска докладват на административния ръководител-председател на съда за резултатите от дейността си веднъж годишно.

При изпълнение на своите задължения и отговорности участниците в процеса на управление на риска могат да привличат за съдействие други съдебни служители, както и магистрати от съда и/или външни лица.

VI. РИСКОВИ ОБЛАСТИ/ДЕЙНОСТИ. РИСКОВИ ФАКТОРИ. ОЦЕНКА НА ИДЕНТИФИЦИРАНИ РИСКОВЕ. ПРЕВАНТИВНИ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ОТВЕТНА РЕАКЦИЯ НА РИСКА

T1. ПОЛИТИКА И РЕПУТАЦИЯ

1.1. Характеристика

Политиката на Районен съд - Сливница се базира на регламентираните със закон функции, реализирани в съответствие с отговорностите и взаимоотношенията с останалите органи на съдебната власт по хоризонталата и вертикалата в йерархията на съдебната система, Висш съдебен съвет и Министерство на правосъдието.

Добрата репутация на съда изисква всеки магистрат и съдебен служител да защитава добросъвестно интересите на съда, да доказва висок професионализъм при изпълнение на възложените му задачи, да представя и популяризира целите, функциите и инициативите (дейностите) на съда.

1.2. Състояние

Политиката на съда е изградена на базата на уважението към личността, което е основата на всички контакти между съда и гражданите в сътрудничеството и партньорството на местно, национално, регионално и международно ниво.

При осъществяването на своята дейност магистратите и съдебната администрация се ръководят от принципите на законност, прозрачност, достъпност, координация и гарантиране интересите на гражданите и администрацията.

Съществуват работещи и ефективни взаимоотношения между съда и Висш съдебен съвет.

1.3. Рискови фактори

- Неэффективни взаимоотношения между съда и Висш съдебен съвет, неспазени срокове за предоставяне на материали и становища и ненавременни решения и др.
- Медиен скандал, в който са замесени магистрати и/или служители на съда.
- Неизпълнение на решение/указание на Висш съдебен съвет.
- Закъснение или неизпълнение на сключени договори и споразумения.
- Постигнати резултати, които несъответстват на поставените цели и задачи.
- Неудовлетвореност на гражданите при предоставяне на съдебните услуги.

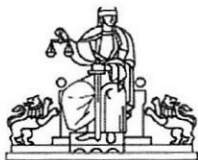
1.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 4,94 - среден.

1.5. Превантивна и последваща дейност за ответна реакция на риска

Превантивна дейност

- Съгласуваност на дейностите между съдебната администрация, магистратите и Висш съдебен съвет - приети са Етични кодекси.
- Има утвърдени от Висш съдебен съвет Кодекс за етично поведение на българските магистрати и Етичен кодекс на съдебните служители, с които са определени етичните правила на поведение. Те имат за цел да съхранят общественото доверие в морала и професионализма на съдиите и служителите и да повишат престижа на съдебната власт. Етичните кодекси са сведени до знанието на всички съдии и служители.
- Утвърдени са Правила за разпределение на делата на случаен принцип.
- За оптимизиране на административната дейност се извършва поетапно въвеждане на електронни услуги, усъвършенстване на програмните продукти и гъвкава организация на обслужване.
- Съдът разполага със системи за приемане на предложения и сигнали за корупция и сигнали при наличие на конфликт на интереси.
- В основата на адекватна политика и стабилна репутация, съдът залага преди всичко на пълна прозрачност и публичност в управлението и висок професионализъм при изпълнение на съдебните дейности.

Последваща дейност

- Преразглеждане на взети решения или неточно изпълнение на взето решение.
- Прозрачна комуникация с всички заинтересовани страни.
- Изисква се съдът да полага всички усилия за осигуряване на пълно, изчерпателно, навременно и разбираемо оповестяване на информацията от съдебната дейност, отчетите, договорите и съдебните мероприятия.
- Да се анализират причините за възникнал медиен скандал и при виновно поведение да се потърси съответна дисциплинарна отговорност от причинителя.
- При умишлено предизвикан медиен скандал, без наличие на виновно поведение на магистрат или съдебен служител, да се потърси публично извинение от виновната страна.
- Да се анализират причините за провалени проекти, неизпълнени договори и споразумения, да се оповестяват публично, като при доказана вина да се налагат дисциплинарни наказания на отговорните лица.

2. УПРАВЛЕНИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ

2.1. Характеристика

Управлението на съдебната дейност е насочено към осъществяване на политиката на правителството на Република България в областта на повишаване качеството на правораздавателната дейност чрез създаване на справедлива и прозрачна съдебна система и успешното развитие и интегриране на българските съдилища в европейската и световна съдебна система.

В краткосрочен план управлението на съдебната дейност намира израз в оптимизирането му за постигане на ефикасност, експедитивност, навременност, устойчивост и прозрачност на правораздавателния процес и за повишаване на общественото доверие в съда. Управлението на съдебната дейност се базира на прилагането на различни методи за подобряване управлението на делата, определяне на критерии за оценка на натовареността на магистратите, както и на въвеждането на механизми за обективно разпределение на делата.

2.2. Състояние

При осъществяването на своята дейност магистратите се ръководят от принципите на законност, прозрачност, достъпност, координация и гарантиране интересите на гражданите. Разпределението на делата на принципа на случайния подбор е въведено със Закона за съдебна власт, съгласно който разпределението на делата между съдиите

се извършва на принципа на случайния подбор и според поредността на постъпване на делата. Принципът означава разпределение на делата по докладчици според поредността на образуване на делата и списъка на съдиите, въведен в програмния продукт, който ползва съда.

2.3. Рискови фактори:

- Неточен и непълен анализ на проблемите, свързани с управлението и забавянето на делата.
- Въвеждане на неясни и неточни критерии и показатели за оценка на натовареността.
- Липса на механизми за обективно разпределение на делата.
- Делата не се разпределят на принципа на случайния избор.
- Неудовлетвореност на гражданите при предоставяне на съдебните услуги.
- Неправилно и неточно прилагане на разписани и регламентирани нормативни и вътрешни актове.

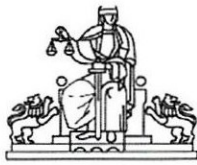
2.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок; преобладаващото ниво на риск е 3,20 - нисък риск.

2.5. Превантивна и последваща дейност за ответна реакция на риска Превантивна дейност

Превантивна дейност

- Има утвърдени Кодекс за етично поведение на българските магистрати и Етичен кодекс на съдебните служители, с които са определени етичните правила на поведение. Те имат за цел да съхранят общественото доверие в морала и професионализма на съдиите и служителите и да повишат престижа на съдебната власт. Етичните кодекси са сведени до знанието на всички съдии и служители.
- Съдът разполага със системи за приемане на предложения и сигнали за корупция и сигнали при наличие на конфликт на интереси.
- Внедрена е Централизирана система за случайно разпределение на делата и са утвърдени Правила за разпределение на делата на случаен принцип.
- Оценката за натовареност на съдиите се извършва по утвърдените от Висш съдебен съвет основни показатели и критерии.
- Извършва се периодичен анализ на статистическите данни, предоставени от

софтуера, с който се работи, относно натовареност на съдии, разгледани, приключени и неприключени съдебни дела, спазване на срокове при разглеждането на делата и при изписване на съдебните актове, отводи и причини за тях, върнати обвинителни актове на прокуратурата, възобновени дела след даден на делото ход по същество, жалби, потвърдени и отхвърлени от по-горна инстанция съдебни актове, с оглед навременно установяване на нарушения на законовите разпоредби и на съществени отклонения от приетите стандарти.

2.3. Последваща дейност

Предприемане на адекватни и навременни дисциплиниращи мерки при обективно констатиране на дисциплинарни нарушения.

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

3.1. Характеристика

Управлението на човешките ресурси е непрекъснат и целенасочен процес за планиране, набиране и подбор на най-подходящите служители, тяхното обучение, мотивиране и развитие с цел ефективно изпълнение на регламентирани дейности.

3.3. Състояние

Управлението на човешките ресурси се извършва при спазване Кодекса на труда, Закона за съдебната власт, Правилника за администрацията в съдилища, Кодекса на българските магистрати, Етичния кодекс на съдебните служители.

Правната уредба на съдебната администрация и магистратските длъжности е възприела основните европейски принципи, стандарти и практика - законност, целесъобразност, забрана за дискриминация, йерархична подчиненост, стабилитет, политическа неутралност, отговорност, отчетност, безпристрастност, лоялност и честност при изпълнение на задълженията. Това са основните показатели в областта на човешките ресурси, за които е необходимо да се осъществява наблюдение и контрол.

3.3. Рискови фактори

- Неадекватна структура на съдебната администрация, което е предпоставка за затрудняване на нормалното протичане на работния процес.
- Недостатъчна професионална компетентност на съдиите и служителите като комбинация от знания, умения, опит, етично поведение и нагласа за изпълнение на служебните им задължения, което влияе върху качеството на работата им.
- Недостатъчна мотивация на съдиите и служителите, което оказва влияние върху качеството на работата им и е предпоставка за текучество на персонала.

- Неосигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и на нормална работна среда.
- Упражняване на корупционен натиск и наличие на конфликт на интереси.
- Незаинтересованост и пренебрегване на личните проблеми на отделния съдия служител от страна на прекия ръководител, което може да доведе до срив в професионален план.

3. 4. Оценка на идентифицирани рискови фактори.

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок; преобладаващото ниво на риск е 3,31 - нисък.

3.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска.

Превантивни действия

- Съдът спазва утвърдения от Висш съдебен съвет Правилник за администрацията на съдилищата, който регламентира структурата и функциите на администрацията, йерархичната подчиненост и отговорности на отделните длъжностни лица.
- Назначаването на съдебни служители става след провеждане на конкурс.
- При констатирана необходимост от обучения и квалификации по конкретни теми и проблемни области, като и при нововъведения в работата и промяна в законодателната уредба, касаеща съдебната дейност, се организират обучения.
- На съдиите и съдебните служители се осигурява достъп до програмите за обучение и семинари на Националния институт на правосъдието и други обучителни организации.
- Прилагат се предвидените в Закона за съдебната власт способности за мотивиране на съдиите и съдебните служители и за поощряване при постигнати високи положителни резултати в работата.
- Прилага се принципа на ефективно използване на работното време на съдебните служители при съобразяване обективните показатели за съразмерна натовареност.
- Сключен е договор със Служба по трудова медицина. Направена е оценка на риска на работните места.
- Извършва се периодичен анализ на състоянието на техническата база на

съда и материалните му ресурси.

- Има въведени системи за сигнализиране на корупционни действия и наличие на конфликт на интереси.

3.6. Последваща дейност

- Предприемане на целенасочени действия за подобряване квалификационното равнище на съдиите и служителите.
- Преглед на методите за мотивация на съдиите и служителите с цел насърчаване на тяхното професионално развитие и елиминиране на бъдещо текучество.
- Анализиране на работната среда и отстраняване на допуснатите пропуски за осигуряване на нормална работна среда и на здравословни и безопасни условия на труд.
- При доказани корупционни действия, да се търси отговорност от виновните лица и се анализират причините, довели до корупция, които доказват слабост и недостатък в управлението на човешките ресурси.
- Предприемане на адекватни и навременни дисциплиниращи мерки при обективно констатиране на дисциплинарни нарушения.

4. ПРАВЕН РИСК

4.1. Характеристика

В процеса на интеграция към европейското право и практика през последните няколко години бяха направени многобройни и значителни промени в българското законодателство. В основата си законите са сбор от правила и имат за цел поставянето на някакво ограничение върху човешкото поведение. При недобро разбиране на същността на предлаганите правила, т.е какво именно поведение те стимулират, е възможно допускането на груби грешки, които да доведат до накърняване на права и законни интереси на граждани.

4.2. Състояние

Бързо променящото се законодателство е рискова зона, която създава предпоставки за допускане на грешки в работата на съдебната администрация.

4.3. Рискови фактори

- Неправилно и неточно прилагане на разписани и регламентирани нормативни и вътрешни актове.

- Въвеждане на нови правила и процедури, за които се изисква кадрово и финансово обезпечение.

4.4. Оценка и идентифицирани рискови фактори

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 да 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 2,72 - нисък.

4.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска **Превантивни действия**

- Осигурен достъп на всеки съдия и служител до правно-информационна система, която се актуализира своевременно.
- Осигурен достъп на съдиите и служителите до вътрешно нормативната уредба на съда - правилници, вътрешни правила, стратегии, планове, инструкции, програми.
- Осигуряване на нормативни актове за ползване от съдии и служители.
- Обучения и участия в семинари на съдии и служители.

Последващи действия

- Бързо и своевременно актуализиране на несъответстващ на приетите изменения и допълнения в нормативната уредба вътрешнонормативен акт.
- Бързо и своевременно актуализиране на индивидуални и общи административни актове.
- Правна защита при настъпили неблагоприятни последици от издаден незаконосъобразен документ.

5. ИНФРАСТРУКТУРЕН РИСК

5.1. Характеристика

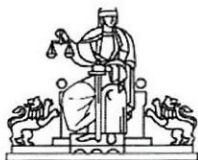
Инфраструктурният риск представлява възможността да се случи събитие или комбинация от опасности с неблагоприятен изход върху сградния фонд или елементите на техническата инфраструктура, в резултат на което ще се понесат финансови или материални загуби.

5.2. Състояние

Състоянието на инфраструктурния риск се влияе от настъпването на следните събития и опасности:

- природни явления, свързани с увреждане и разрушаване на съществуващи обекти, забавяне на строителните работи, невъзможност за експлоатация на обекти и съоръжения;

- договорни и правни взаимоотношения, свързани с неспазване или забавяне на административни процедури, неспазване на договорни взаимоотношения, забавяне на срокове за изпълнение и др.;
- планиране и финансово обезпечение, свързано с неточно планиране на дейностите, предвидени за изпълнение през следващите години;
- опазване и експлоатация, свързани с неподдържането на обектите, неспазване на технологията за експлоатация, високи експлоатационни разходи, липса на интерес за ползване на обекта, умишлено увреждане и др.

5.3. Рискови фактори

- Експлоатация (високи експлоатационни разходи, малък експлоатационен капацитет, емитиране на вредни вещества в околната среда, неспазване технологията за експлоатация и др.).
- Поддръжка (липса на финансово обезпечение, висока степен на амортизация, умишлено увреждане, увреждане в резултат на природни явления и др.).
- Оценка на идентифицирани рискови фактори

5.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 2,33 – нисък.

5.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска

Превантивни действия

- При управление на инфраструктурния риск най - приложимо решение за реакция е ограничаването на риска, тъй като рискът рядко може да бъде изцяло избегнат или прехвърлян. При разумно управление и изпълнение на превантивните дейности, свързани с предотвратяването на загуби и елиминиране на обстоятелства, при които могат да възникнат загуби, честотата на риска значително намалява, както и тежестта на загубата при настъпване на негативно събитие.
- Толериране на риска може да се прилага като решение за реакция при управление на риска за изпълнение на инвестиционни дейности, свързани с поддържането на сградата материално - техническа база; превантивни дейности и предотвратяване на последствия от бедствия, аварии и катастрофи. При това решение за реакция, задържането на риска се извършва срещу увеличаване на разходите в бюджета на съда за сметка на други постъпления и се прилага най-често при загуби с малко

въздействие и голяма ефект.

- При управление на инвестициите в съда следва да се спазват следните принципи: да задоволят потребностите на служители, магистрати и граждани, да осигурят надеждна и безопасна инфраструктура, както и чиста, устойчива и достъпна околна среда.
- Превантивните дейности при рисков фактор „експлоатация“ включват: стриктно спазване технологията за експлоатация на обекта; търсене на възможности за 100% ползване на експлоатационния капацитет на обекта, използване на енергоспестяващи и екологично чисти горива, консумативи и др.
- Превантивните дейности при рисков фактор „поддръжка“ включват: финансово и материално обезпечаване на дейностите по поддръжка; подходящи и навременни превантивни дейности; сключване на съответни застраховки и др.

Последващи действия

- След настъпване на рисково събитие, решенията за ограничаване и премахване на последствията се вземат от ръководството на съда, в зависимост от понесените финансови или материални загуби, действащата нормативна уредба и др.

6. ПРИРОДЕН РИСК

6.1. Характеристика

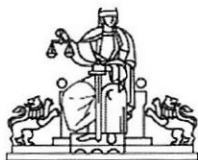
Природният риск е възможността да се случи природно явление или комбинация от природни събития с неблагоприятен изход, в резултат на което ще се претърпят загуби или щети.

6.2. Състояние

Състоянието на природния риск се влияе от настъпването на следните природни събития: бурни ветрове, земетресение, обилни валежи, суша, пожари и др., които могат да предизвикат рискове за съда, свързани с поддържане на сградния фонд, управление на държавната собственост, както и опазване и поддържане на елементите на техническата инфраструктура на сградата.

6.3. Рискови фактори

- Унищожаване и увреждане на сградния фонд.
- Замърсяване на атмосферния въздух.
- Увреждане и унищожение елементите на техническата инфраструктура (за обектите на техническата инфраструктура рискът от унищожение и увреждане съществува при появата на всяко природно събитие - бурни ветрове, земетресение, валежи,

суша, пожари и др.)

6.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 5,89 - среден.

6.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска.

Превантивни действия

- При управление на природния риск за съда, най-удачното решение за реакция е прехвърлянето на риска, така съдът ще може да прехвърли част или цялата отговорност за неблагоприятни резултати от дейността си на друг субект, чрез: застраховане на сградата; сключване на договори за поддържане на рискови обекти и изпълнение на рискови дейности за поддържане на канализационната мрежа, водопроводна мрежа, и др.
- За останалите дейности като решение за реакция си остава ограничаването на риска, тъй като това решение се изразява в намаляването на честотата и тежестта на загубата при настъпване на негативно природно събитие.
- За предпазване от замърсяване с отпадъци следва да се изпълнят следните превантивни дейности: своевременно почистване на нерегламентирано изхвърлените отпадъци.

Последващи дейности

- Последващите дейности за ограничаване и премахване на последствията от природния риск се управляват и координират от административния ръководител - председател на съда.

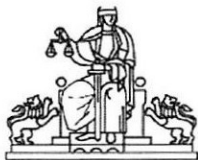
7. ТЕХНОЛОГИЧЕН РИСК

7.1. Характеристика

Технологичният риск е свързан с потенциална възможност съдът да не може да функционира на предвидените нива на ефективност в осъществяване на основните си функции по предоставяне на публични услуги, предизвикана от сринове в технологичните процеси.

7.2. Състояние

Технологичните проблеми, възникващи при изпълнението на дейностите най-често се проявяват при прекъсване на електрозахранването, спиране на водата и в

информационно - технологичната и комуникационна среда.

В Районен съд – Сливница е изградена вътрешна мрежа, осигуряваща на служителите достъп до файлови ресурси, мрежови принтери, достъп до бази данни и работа с мрежови софтуерни продукти. Осигурен е достъп до Интернет от всяко автоматизирано работно място.

Използват се множество специализирани софтуерни продукти с различни изисквания към хардуера. Това поражда някои трудности, тъй характеристиките на компютрите, с които разполага съда не винаги отговарят на изискванията, с които трябва да се работи.

7.3. Рискови фактори

Потенциални рискове при прекъсване на електрозахранването:

- Нарушаване нормалния ритъм на работа на звената в администрацията.
- Спиране на асансьора между етажите с хора.
- Загуба на електронна информация, която се обработва в момента на прекъсването.
- Повреда на използваната техника.
- Създаване на условия за социално напрежение, породено от преустановеното обслужване на гражданите.

Потенциални рискове при спиране на водата:

- Наводнения при забравени отворени чешми на помещения, инвентар, техника, служебна документация.

Потенциални рискове при информационно - технологичната и комуникационна среда:

- Изгубване/унищожаване на информация - информацията на хартиен носител е уязвима при пожар или наводнение, а информацията на електронен носител е уязвима при сринове в електрическата/електронната система или вирусни/хакерски атаки.
- Загуба на данни и/или време при форматиране на същите, поради несъвместимост на електронния изход на един програмен продукт с други, за които той е вход.
- Невъзможност за предприемане на дейности по своевременно отстраняване на различни технически повреди и сринове, поради недостиг на човешки ресурс с тези длъжностни ангажименти.
- Недостатъчна скорост и надеждност на достъпа до Интернет.
- Недостатъчни знания и умения на служителите в областта на информационните технологии.

- Несъответствие на характеристиките на техниката, с която разполага съда със изискванията на софтуера, с който трябва да се работи.
- Кражба на технически средства и оборудване от административната сграда.
- Неоторизиран достъп до класифицирана информация.

7.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори.

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 – нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 4,52 среден.

7.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска

Превантивни действия при спиране на електричество и вода

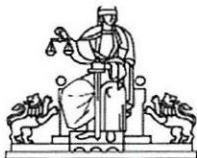
- Следена на информацията за планирано спиране на електрическото захранване и на водата.
- Закупуване на собствено мощно алтернативно захранване (агрегат), което напълно да замени стандартното.
- Използване на програмни средства, които максимално често запомнят обработваната информация;
- Снабдяване на всички компютърни системи с токозахранващо устройство, предпазващо от колебания/спиране на електрическото захранване.
- Да се вмени в задължение на чистача проверка на всички кранове на чешми в сградата.

Последващи действия при спиране на електричество и вода

- Максимално бързо превключване на ел. захранването към собствения агрегат.
- Максимално бързо да се отводнят засегнатите участъци.
- Изолиране и ремонтване на авариралите отоплителни радиатори;
- Анализирание на причините, довели до възникване на технически и технологични проблеми.
- Да се предприемат адекватни на причинените щети действия, ако се установят такива.
- Спазване на наличния план за действие при условия на възникнало наводнение на помещенията.

Превантивни действия при Информационно-технологична и комуникационна среда

- Информацията на хартиен носител да се дублира и в електронен (цифров) вариант.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

- Информацията на електронен носител да се архивира в електронни копия, които да не се влияят от сринове в електрическата/електронната система - като външните паметни: CD, DVD, USB FLASH памет, дискети и др. Препоръчително е информацията в реално време да се съхранява на специализирани файлови сървъри и сървъри за бази данни. Закупуване и инсталиране на антивирусен софтуер, защитни стени и друг защитен софтуер, особено на сървърите предназначени за съхраняване на големи обеми информация.
- Подобряване и развитие на средата за бърз и надежден достъп до външни информационни ресурси - периодично увеличаване на скоростта и повишаване надеждността на Интернет достъпа.
- Системно повишаване компетентността на всички служители в областта на информационните технологии.
- Поддържане на средства за защита на техническите и финансови средства и оборудване в административната сграда.
- Изграждане на автономна информационно-комуникационна среда за съхраняване и обработка на електронна информация, съответстваща на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.
- Последващи действия при Информационно-технологична и комуникационна среда
- Необходимо е мобилизиране на всички усилия за максимално бързо предотвратяване на настъпил срыв /проблем, нестабилност на техниката, съмнения в достоверността на резултатите от работата на компютърните системи и т.н., поради ключовото значение на хардуера и софтуера в дейността на всички звена.
- От съществено значение е своевременното информиране на системния администратор за предотвратяване загуба на електронна информация или дефекти в компютърната техника и устройства.

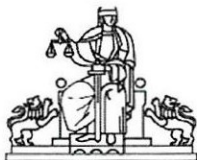
8. ФИНАНСОВ РИСК

8.1. Характеристика

Към настоящия момент съдът е постигнал устойчиво финансово и балансирано развитие, стриктно спазва разпоредбите на действащото законодателство и обслужва задълженията си към контрагентите си в договорените срокове.

8.2. Състояние

Управлението на финансовите средства на съда се изпълнява съгласно действащото

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

законодателство: Закон за държавния бюджет, Закон за устройството на държавния бюджет, Закона за съдебната власт, Правилника за администрацията в съдилищата, постановления на Министерски съвет, решения и указания Висш съдебен съвет. Усвояването на бюджетните и привлечени средства е организирано в съответствие с нормативните актове.

8.3. Рискови фактори:

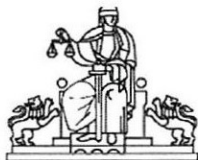
- Неизпълнение на бюджетната сметка, утвърдена от Висш съдебен съвет, респективно натрупване на неразплатени разходи.
- Ненавременна и/или грешно подадена информация, съставяне и/или получаване на документи с невярно съдържание .
- Неточно осчетоводяване на бюджетните приходи и разходи.
- Злоупотреби с бюджетни средства, активи и документи.
- Недостиг на финансов ресурс за изпълнение на определена дейност.
- Нецелесъобразно разходване на средства.
- Неблагоприятни икономически и финансови условия, които могат да доведат до финансова нестабилност на съда - например висока инфлация, непредвидена при разработката на бюджета на съдебната власт.
- Риск, свързан със забавяне обслужването на гражданите при взаимодействието с други звена и външни организации.

8.4. Оценка на идентифицирани рискови фактори.

Съгласно определените критерии за оценка на рисковите фактори: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 6,33 - среден; от 6,34 до 9 - висок, преобладаващото ниво на риск е 2,75 - нисък.

8.5. Превантивни и последващи действия за ответна реакция на риска Превантивни действия

- Предприемат се действия, които осигуряват, своевременно обезпечаване на необходимото бюджетно финансиране, независимо от съпътстващите го непредвидени ситуации.
- В съда са разписани и функционират Системи за управление и контрол, които гарантират законосъобразно и ефективно управление на дейностите, изпълнявани от съда. Въведен е предварителен контрол преди вземане на решение за извършване на разход и преди поемане на задължение. Въведена е системата на двойният подпис.
- Събиране на дължимите вземания се извършва чрез: изпращане на напомнителни

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

писма за неплатени навреме задължения; принудително събиране на вземанията от Националната агенция за приходите и частни съдебни изпълнители.

- Спазване утвърдените процедури при подаване декларации от участниците в съдебния процес, по-голяма гласност и информираност на гражданите за държавните такси и начините на плащането им.
- Въведена е система за получаване на сигнали за злоупотреби и корупция в системата на съда.
- Инвентаризация на активи и разчети се извършва в определените със Закона за счетоводството срокове.
- Планиране и програмиране на мерки и проекти за среден и дългосрочен период, съобразени с най-належащите потребности на съда и необходимите финансови и човешки ресурси за изпълнението им.

Последващи действия

- Да се анализират причините за настъпилите рискови фактори и се предприемат адекватни мерки за тяхното ограничаване.

VII. ФАЗИ НА ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Процесът по управлението на риска може да се раздели на отделни фази както следва:

1. Установяване на контекста
2. Идентифициране на рисковите области
3. Анализ и оценка на идентифицираните рискове
4. Реакция на рисковете
5. Оценка на въздействието на механизмите за вътрешен контрол
6. Изготвяне на планове за действие
7. Документиране
8. Мониторинг и докладване

Представеният в стратегията процес за управление на риска интегрира подхода за самооценка. Извършването на самооценка цели да повиши знанията, културата на открита комуникация и прозрачност, да подобри координацията между отделните служби и поемането на обща отговорност в процеса за управление на риска.

Настоящата стратегия определя последователните фази на процеса на управление на риска, които следва да се изпълняват:

Установяване на контекста в рамките на структурното звено - целият спектър от

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

осъществявани процеси и поставени цели следва да се идентифицира, дефинира и представя по структуриран начин. На база оценка на характеристиките на процесите, следва да се осъществява идентифициране и оценяване на рисковете, свързани с най-важните главни цели и процеси на структурните звена.

Идентифициране на рисковете области - Оперативни, Финансови, Риск за репутацията, Управленски, Технологични, Договорни или Партньорски рискове. Идентифицирането на рисковете обхваща събитията, застрашаващи постигането на целите на съда или изпълнението на конкретни дейности, свързани с тези цели. Ето защо вниманието следва да е концентрирано към идентифициране на:

- **„брутните“ рискове** - рисковете, свързани с целите и процесите следва да се идентифицират преди да се отчетат съществуващите механизми за техния контрол и ограничаване;
- **оценяване на остатъчните рискове** - качествена оценка на рисковете от гледна точка на тяхното въздействие (оперативно, финансово, върху репутацията и т.н.) и ефекта те действително да се случат по определени скали, които са общи за съда.

Реакция на рисковете

Видовете реакция на рисковете са: толериране, ограничаване, прехвърляне, елиминиране на риска.

Границите на зоните на риск - толеранс се утвърждават от административния ръководител - председател на съда.

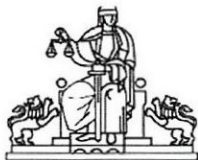
Оценка на въздействието на механизмите за вътрешен контрол

Съществуващите мерки следва да се идентифицират и да се оцени тяхната ефективност и целесъобразност. Това дава възможност да се оцени „реалната“ (или остатъчна) експозиция на разглеждания риск. В случаите на високо ниво на остатъчния риск се съставя План за действие с предложени конкретни мерки и препоръки с цел постигне на определено „целево“ ниво на риска, което се счита за приемливо за съда като цяло.

Документиране на рисковете

Резултатите от последователно извършените по-горе стъпки следва да се документират в Риск-регистър. Ръководството на съда следва да бъде информирано чрез консолидиран годишен отчет за състоянието на рисковете и предприетите контролни механизми.

Отделните фази следва да се повтарят на регулярна основа (частично или цялостно) в контекста на един постоянен актуализиращ процес, за да се следи експозицията на риска.

1. УСТАНОВЯВАНЕ НА КОНТЕКСТА

1.1. Дефиниране на цели и процеси

В съда се прилага подход, при който на база регламентираните в нормативни, стратегически и програмни документи основни цели и функции се идентифицират целите и процесите, свързани с дейностите на отделните служби.

1.1.1. Дейностите, извършвани от службите, са организирани в процеси, насочени към постигане на целите. Дефинирането на целите и процесите е отправна точка за стартиране на процеса за управление на рисковете и има за цел:

- да се идентифицират целите и процесите, за които ще бъдат анализирани присъщите рискове;
- да се опишат (изброят) целите и процесите, т. е. да се събере необходимата информация, която следва да се използва за идентифициране на рисковете.

1.2. Сравнителен подход за оценка на целите и процесите

Преди да се пристъпи към идентификацията на риска, всяка цел и всеки процес, следва да се анализират от гледна точка на тяхната значимост и същественост, като се използват бизнес характеристиките (рискови фактори) посочени по-долу:

1.2.1. целта и процесът или групата задачи и процедурата (тясно свързана или не) представляват ли основна функция на съда (определена със закон или друг нормативен акт);

1.2.2. бизнес средата (вътрешна и външна) дали предполага склонност за поемане на рискове за нарушаване на регулаторната уредба или накърняване на репутацията;

1.2.3. поддържат ли се връзки с външната среда, които увеличават ефекта да се наруши законова уредба или да се накърни репутацията на съда;

1.2.4. оперира ли се с финансови средства ил действие, които биха могли да доведат до значителна финансова загуба за съда;

1.2.5. целта и процесът или групата задачи и процедурата нови ли са или са променени скоро;

1.2.6. докладвано ли е за системни инциденти при тази цел и процес или група задачи и процедура;

1.2.7. осигурени ли са необходимите човешки ресурси и технологични средства за изпълнение на целта и процеса или групата задачи и процедурата, по отношение на численост, квалификация, информационно-технологично осигуряване.

2. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА РИСКА

Идентифицирането на рисковете се извършва на два етапа:

- първоначално идентифициране;
- периодично актуализиране на установените вече рискове.

2.1. Подход за идентификация на рисковете

Процедурата за идентифициране на рисковете предлага няколко взаимно допълващи се подхода:

2.1.1. Професионалната интуиция е първият от тях и се основава на анализ (на ниво „основна цел и функция“) на информацията, събрана от професионален опит, историческия запис на случаи в бъдеще.

2.1.2. Вторият подход представлява един по-подробен систематичен анализ на рисковете, възможните източници и причини за рискове, свързани с естеството на осъществяваните дейности и по-специално с оглед на първоначалната оценка при внедряване на нови дейности, проекти или неясни рискови ситуации. Този подход може да се приложи и при усъвършенстване или промяна на дейността, с цел преразглеждане на съществуващите контролни механизми и рисковете, обусловили тяхното внедряване.

2.2. Идентифициране на вътрешно присъщите рискове

В тази фаза следва да се идентифицират вътрешно присъщите рискове, т. е. потенциалните рискови събития, които могат да попречат за постигането на целите на дейността и/или да възпрепятстват изпълнението на процеса, преди да се отчетат съществуващите контролни механизми. Всеки отделен риск трябва да бъде описан и категоризиран, независимо дали се счита, че е покрит с подходящ контролен механизъм.

Съдът прилага обща типология за анализ и оценка на риска (каталог на рисковете), ориентирана към дейността му като цяло. Целта е да се осигури еднородност на извършваните анализи и да се гарантира високо качество на годишните отчети, предназначени за ръководството на съда. Общата типология не представлява изчерпателен списък и е възможно да бъдат идентифицирани рискове, в допълнение на тези посочени в типологията. Дейността в съда не е задължително да покрива целия спектър от рискове, включени в каталога. Вътрешно присъщите рискове за дейностите включват потенциалните прегради, пречки, заплахи, експозиции, действия и ситуации, които могат да възпрепятстват постигането на целите и гладкото протичане на процесите. Разглеждат се рисковите събития, които водят до негативно влияние върху репутацията, движението на делата, финансовото състояние или оперативната дейност.

3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ОСТАТЪЧНИТЕ РИСКОВЕ

Остатъчният риск се оценява от гледна точка на въздействието, което оказва и от гледна точка на възможността да се случи.

Настоящата стратегия разглежда качествен подход към оценката на риска, при който се използват числа за обозначаване на нивото на риска, като по този начин се цели определено качествено измерване.

3.1. Рисковете се определят като висок, среден и нисък

3.2. При оценяването на всеки риск се прилага единен и последователен подход. За оценяването на риска се използва двуизмерна скала с три степени. При оценката на риска се използват два показателя : влияние и ефект, т.е потенциалните събития се оценяват от гледна точка на възможността да настъпят, както и въздействието(ефекта), което ще окажат.

ОЦЕНКАТА НА ВЕРОЯТНОСТТА ОТ НАСТЪПВАНЕ НА СЪБИТИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ЕФЕКТА ОТ НАСТЪПВАНЕ НА СЪБИТИЕТО В СЪДА се определя в следните граници: 1- ниско 2 - средно 3 - високо

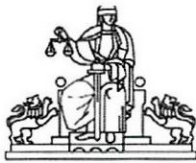
ОЦЕНКАТА НА РИСКА е произведение от вероятността от настъпване на събитието (сбора на оценките за вероятност) и ефекта от настъпването му (сбора на оценките за ефект) разделено на броя на елементите на съда, за които е дадена оценка. Границите в които попада рискът след извършване на посочените изчисления са: от 1 до 3,66 - нисък; от 3,67 до 633 - среден; от 634 до 9 - висок.

3.3. Оценените остатъчни рискове се класират по степента на тяхната комплексна оценка (нивото на риск). Нивата на остатъчните рискове представляват нивата, при които управленският екип може да вземе решение да приложи допълнителни контролни мерки за намаляване на риска, или да приеме нивото на остатъчния риск и възможните последици от рисковото събитие.

4. РЕАКЦИЯ НА РИСКОВЕТЕ

Предприемането на мерки и действия за реакция или отговор на идентифицираните и оценени рискове представлява много съществен етап от управлението на риска като цяло. Административният ръководител-председател на съда обмисля и избира подходящата реакция на риска, съобразявайки нивото на остатъчните рискове, които съдът може да приеме, без да се предприемат допълнителни действия.

4.1. Определят се кои рискове могат да бъдат приети на установените нива и за кои следва да бъдат предприети допълнителни мерки за тяхното елиминиране или

ограничаване.

При вземането на решение дали да бъде приет даден риск се отчита зоната, в която той попада на картата на риска при класирането.

4.1.1. По презумпция всички рискове, класирани в зелената зона (зоната на нормалното протичане на дейността) и класираните в жълтата зона (зоната на средната експозиция) се считат за ниски/средни и приемливи за съда. Работната група може да реши да бъдат предприети допълнителни мерки за минимизиране на риска в тези зони.

4.1.2. Само в изключителни случаи могат да бъдат приемани рискове, класирани в червената зона (зоната на високата експозиция). Решението за приемане на риск в тази зона следва да бъде взето от административния ръководител.

4.2. Приетите рискове подлежат на мониторинг, като с особено внимание се следят приетите рискове с по-високи нива.

4.3. В случаите, когато се определи нивото на риск за неприемливо, следва да се състави План за действие за постигането на определено целево ниво на риска, което се счита за желателно и постижимо.

Оценката на риска играе ключова роля при избора на подходяща реакция. Към един и същи риск могат да бъдат предприети действия, включващи комбинация от реакции на риска.

5. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Чрез управлението на риска се цели внедряване на контролни механизми за намаляване на въздействието или ефекта на присъщия риск.

Системата за финансово управление и контрол, която функционира в съда, по своя характер следва да бъде елиминираща и ограничаваща риска, а не санкционираща, т.е. да създават контролна среда, в която, в резултат на възприетия подход за управление на рисковете, инцидентите са изключение и се дължат на нефункциониране на процеси и системи.

5.1. Системите за контрол на оперативната дейност следва да се основават на две вертикални нива на оперативен контрол, като на всяко от тях се упражнява хоризонтален контрол:

- а) първото ниво на контрол се упражнява на ниво процес;
- б) второто ниво на контрол се осъществява от ръководните длъжностни лица.

5.2. Вътрешните контроли се анализират от гледна точка на тяхната адекватност,

ефективност и функциониране:

- а) да бъдат добре обмислени и приложими;
- б) да постигат целта за минимизиране на риска;
- в) да бъдат правилно прилагани и да функционират непрекъснато и се документират в Доклад за състоянието на контролните дейности във връзка със стратегията за управление на риска. Контролите трябва да са с подходящо естество, за да сведат риска до приемливо ниво, като същевременно стимулират оптимизацията и не пречат на нормалното протичане на дейността. Неформалните контроли (етика, обучение и др.) могат да смекчават рисковете също толкова ефективно, колкото и прилаганите формални контроли.

5.3. Контролите трябва да са с подходящо естество, за да сведат риска до приемливо ниво, като същевременно стимулират оптимизацията и не пречат на нормалното протичане на дейността. Неформалните контроли (етика, обучение и др.) могат да смекчават рисковете също толкова ефективно, колкото и прилаганите формални контроли.

6. ДЕФИНИРАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ

Плановите за действие имат за цел да сведат остатъчния риск до ниво, което се счита за приемливо, чрез внедряване на контролни механизми, като се повлияе на въздействието или ефекта на присъщия риск.

Видовете реакции на риска са:

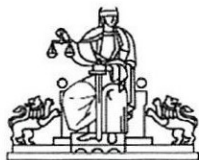
Толериране (приемане) на риска - въздействието и ефекта на риск - събитието са незначителни. Препоръчителни контролни мерки - внедряване на мониторинг.

Ограничаване на риска - въздействието на риск - събитието е ниско, ефекта - висок. Препоръчителни контролни мерки - въвеждане на превантивни контролни мерки (намаляващи ефекта) или коригиращи контроли (намаляващи въздействието).

Прехвърляне на риска - въздействието на риск - събитието е високо, ефекта - нисък. Препоръчителни контролни мерки - прехвърляне на риска върху трети страни, риск - събитието се поема от трета страна, което намалява въздействието.

Елиминирание (избягване) на риска - въздействието и ефекта на риска са значителни. Препоръчителни контролни мерки - премахване на източника на риск или промяна на целта и преустановяване на дейността, ползване на насочващи контроли, като по този начин се цели пълното намаляване на ефекта от риск събитие.

7. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА РИСКА

7.1. Документът, в който се описва процесът по управлението на рисковете се нарича Риск- регистър.

7.2. Основната информация, която се отразява в регистъра е :

- идентифицираните съществени рискове за дейността на съда;
- оценка на тяхното влияние и ефект;
- предприети действия;
- рисковете, които остават да съществуват след предприемане на описаните действия и тяхната оценка;
- допълнителни действия за понижаване на остатъчните рискове;
- срок за изпълнение на допълнителните действия и лицата, отговорни за тяхното изпълнение;

В резултат на настъпили съществени промени в рисковата среда трябва да бъдат идентифицирани неописани на предходен етап рискове и добавени в риск-регистъра.

VIII. МОНИТОРИНГ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

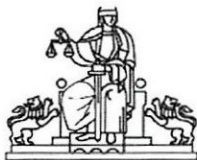
Ръководството на Районен съд - Сливница следва да бъде информирано чрез периодични доклади за състоянието на рисковете и контролите и за предприетите мерки. За целта се изготвя Годишен доклад за анализ и оценка на риска.

8.1. Участниците в процеса на управление на риска съобразно компетентностите си извършват постоянно наблюдение на рисковите фактори и годишно докладват на административния ръководител на съда за състоянието им.

8.2. Целта на Годишния доклад за анализ и оценка на риска е да осигурява актуална информация на ръководството на съда за точната картина на състоянието на рисковете, на които дейностите са изложени.

Докладът има за цел да даде увереност на ръководството, че:

- а) оперативните рискове се управляват в съответствие с определените нива на риск-толеранс за съда;
- в) на база Риск - регистъра са определени приоритетите за изпълнение на плановете за действие;
- г) общите рискове са идентифицирани и управлявани с приоритет;
- д) мерките за намаляване на риска се внедряват в съответствие с одобрените плановете за действие;

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

- е) регистрираните случаи на риск - събития са докладвани на съответните нива и са взети предвид при анализа и оценката на риска.
  - ж) дейностите се извършват при спазване принципите на ефективност, ефикасност и икономичност;
  - з) целите на организацията ще бъдат постигнати
- В обхвата на доклада се включва:
- а) идентифицирането на рисковите области;
  - б) анализ и оценка на идентифицираните рискове;
  - в) реакция на рисковете;
  - г) оценка на въздействието на мерките, приложени за минимизиране на риска;
  - д) документиране;
  - е) мониторинг и докладване.

8.3. Отговорността по наблюдението и информирането, относно състоянието на рисковите фактори е елемент от преките задължения на длъжностните лица по т. 8.1.

8.4. Административният ръководител-председател на съда предприема превантивни и последващи действия на основание информацията от тези доклади.

8.5. Административният ръководител-председател на съда ежегодно информира Общото събрание на съдиите за състоянието на рисковите фактори, включително за възникнали нови такива.

Процесът по мониторинг и докладване има за цел да наблюдава дали рисковия профил се променя и дава увереност на Ръководството на съда, че процесът по управление на риска остава ефективен във времето и са предприети необходимите действия за намаляване на риска до приемливо за съда ниво.

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Процесът на управление на риска е непрекъснато развиващ се процес, предназначен да подобрява дейността на съда като цяло и да спомага за постигане на целите чрез прилагането на систематичен, дисциплиниран подход за оценка и управление.

Стратегията за управление на риска дава възможност за прилагане на последователни и съгласувани действия, водещи до идентифицирането, анализа и оценката на рисковите фактори и създава координационен механизъм за отчетност и докладване в процеса на оценка и анализ на риска.

Настоящата Стратегия за управление на риска, е утвърдена от административният

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

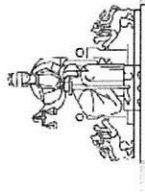
ръководител-председател на съда и има силата на вътрешен нормативен акт. Тя е неразделна част от системата за финансово управление и контрол и подлежи на актуализиране текущо при възникване на нови обстоятелства.

Х. ПРИЛОЖЕНИЕ

1. Риск - регистър - 2018 година

Актуализирал:

/Виктория Колева, гл. счетоводител/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – СЛИВНИЦА

РИСК – РЕГИСТЪР – 2018 година

Риск	Оценка на присъщия риск		Предприети действия	Оценка на остатъчния риск		Планирани дей/я	Срок	Служител
	Влияние	Вероятност		Влияние	Вероятност			
Финансов риск	средно	ниска	Правилно и точно разпределение на бюджетната сметка на съда па параграфи на ЕБК, във зависимост от необходимостта по елементи на разхода. Неблагоприятни икономически и финансови условия, които могат да доведат до финансова нестабилност на съда.	ниско	ниско	Ежеседмично да се анализира изразходваните средства по елементи, както и оставащите за ефективното им използване. Анализ на неблагоприятни икономически и финансови условия, които могат да доведат до финансова нестабилност на съда.	Края на всяка седмица. Ежемесечно.	Главен счетоводител
			Риск, свързан със забавяне обслужването			Ежедневно изготвяне на документи	Ежедневно	

Цел: Правилно, законосъобразно и срочно правораздаване/безпристрастност, откритост, достъпност, прозрачност на действията, право на информация и съдебна защита на всички граждани и юридически лица, недопускане на ограничения или привилегии, основани на раса, народност, пол, религия, убеждения и др.

Човешки ресурси	ниско	ниско	на граждани при взаимодействието с други звена и външни организации	ниско	ниско	/ордери, платежни нареждания и др./, свързани с обслужването на гражданите.	Срок постоянен.	
Технологичен риск - при прекъсване на ел.захранването	високо	средно	Недостатъчна професионална компетентност на служителите като комбинация от образование, знания, умения, опит, етично поведение и нагласа за изпълнение на определените задачи.	средно	средно	Осигуряване на UPS устройства за наличната техника.	Срок постоянен.	Системен администратор
Технологичен риск - при спиране на водата	ниско	ниско	Нарушаване нормалния ритъм на работа на звената в администрацията.	ниско	ниско	Проверка от фирмата за поддръжка. Извършване на годишен технически преглед.	Ежеседмично Годишно	Адм.секретар
			Спиране на асансьора между етажите с хора.			Периодично архивиране на информацията.		Системен администратор
			Загуба на електронна информация, която се обработва в момента на прекъсването.			Проверка на крановете и инсталацията на В и К.	Ежемесечно	Адм. секретар
			Повреда на използвана техника					

Технологичен риск -при информационно-технологична и комуникационна среда	средно	ниско	Изгубване/унищожаване на информация. Загуба на данни и/или време при форматиране на същите, поради несъвместимост на електронния изход на един програмен продукт с друг. Недостатъчна скорост и надеждност на достъпа до Интернет.	ниско	ниско	ниско	Определяне на лице, което да следи за външно проникване в системите, да инсталира антивирусни програми и други мерки за защита. Ежедневна проверка на системите за защита на всяко работно място. Избор на надеждна фирма с високоскоростен интернет.	Ежедневно	Системен администратор
Правен риск	средно	ниско	Въвеждане на нови правила и процедури, за които се изисква кадрово и финансово обезпечение.	ниско	ниско	ниско	Преглед и актуализация на правила и процедури.	При необходимост	Адм. секретар и главен счетоводител
Природен риск	високо	средно	Унищожаване и увреждане на сградния фонд. Увреждане и унищожаване елементите на техническата инфраструктура /бурни ветрове, земетресения, валежи, пожари и др. /	средно	средно	средно	Инсталиране на система за пожароизвестяване и тестване на пожаро-известителната система. Застраховане на недвижимото имущество на организацията и преглед на застрахователните договори, за да се разшири покритието с включване на възможни значителни загуби и разходи за възстановяване	Тестване на системата за пожаро - известяване – на 3 месеца. Всяка година	Адм. секретар ВСС
Управление на съдебната дейност	средно	ниско	Неудовлетвореност на гражданите при предоставяне на съдебни услуги	ниско	ниско	ниско	Спазване на етичния кодекс и трудовата дисциплина.	Ежедневно	Адм. ръководител, магистрати и вейчки служители

Договорни или партньорски	високо	средно	Определяне на служители, които да отговарят за сключването на договори, свързани с доставка на стоки, услуги и дейности.	средно	ниско	Предприемане на проучване за лоялни доставчици, качеството на стоката и пазарната цена	Постоянен	Адм. секретар, Главен счетоводител
Промяна в нормативната уредба	високо	висока	Запознаване на колектива с промените, както и закупуване на необходимата правна литература с настъпилите промени	средно	средна	Постоянен преглед на ДВ и програмен продукт „Апис“, във връзка с изменения в нормативни актове	При възникване на такива	Адм. ръководител, Адм. секретар Гл. счетоводител
Риск за репутацията	високо	висока	Засилване на връзките с обществеността, професионални действия, водещи до повишаване вярата в справедлив съдебен процес . Повишаване на правната култура на гражданите и изграждане на доверие в работата на съдебната система.	средно	средна	Увеличаване броя на потвърдените на по-горна инстанция решения.	ежедневно	Адм. ръководител, магистрати и съдебни служители
						Провеждане на „Ден на отворените врати“	ежегодно	Адм. Ръководител, Адм. секретар

Риск, свързан с корупция	високо	висока	На видно място поставена кутия за „Сигнали с/у съдебни служители и магистрати за наличие на корупционни действия”	средно	ниска	Сумите за изплащане на ВЛ, съд. заседатели и др. се изплащат безкасово	ежедневно	Адм. секретар, както и всеки служител или магистрат в съда
--------------------------	--------	--------	---	--------	-------	--	-----------	--

ГЛ. СЧЕТОВОДИТЕЛ:

/Виктория Колева/

АДМ. СЕКРЕТАР:

/Емилия Кузева-Петрова/